

.....
ZATWIERDZAM

**KOMENDA MIEJSKA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W TORUNIU**

**PROGRAM SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
Z ZAKRESU OBSŁUGI, EKSPLOATACJI
PODESTÓW RUCHOMYCH SAMOJEZDNYCH
DLA STRAŻAKÓW (OPERATORÓW)
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

- realizujących zadania objęte programem szkolenia -

TORUŃ 2010 r.

I. ORGANIZACJA SZKOLENIA.

1. Cel szkolenia.

Celem szkolenia jest podwyższenie kwalifikacji w zakresie wiadomości i umiejętności przez strażaków (operatorów) Państwowej Straży Pożarnej wykonujących czynności w zakresie obsługi, eksploatacji podestów ruchomych samojezdnych w macierzystych jednostkach.

Osiągnięcie celu umożliwi strażakom obsługującym sprzęt bezpieczne wykonywanie pracy podczas ćwiczeń i działań ratowniczo-gaśniczych.

2. Charakterystyka absolwenta.

W wyniku szkolenia według niniejszego programu absolwent powinien znać:

- w sferze poznawczej:

- Podstawowe przepisy Urzędu Dozoru Technicznego;
- Zakres działania Dozoru Technicznego;
- Badania techniczne przedmiotowego sprzętu – rodzaje i terminy;
- Rodzaje uprawnień do obsługi podestów;
- Zadania, obowiązki i uprawnienia operatorów;
- Ogólne przepisy BHP przy obsłudze podestów;
- Wiadomości ogólne o podestach – typoszereg;
- Podstawowe pojęcia statyki podestów ruchomych;
- Zarys podstaw hydrauliki siłowej;
- Budowę samochodowych podestów ruchomych;
- Zasadę działania i funkcjonowania podzespołów podestów ruchomych;
- Zasady eksploatacji poszczególnych podzespołów oraz cykle obsługi podestów ruchomych;
- Zasady postępowania w przypadku awarii;
- Zasady obsługi podestów w działaniach ratowniczo-gaśniczych, ćwiczeniach podczas pracy w utrudnionych warunkach;
- Zasady prawidłowej i bezpiecznej eksploatacji w zakresie obowiązujących przepisów Ustawy Prawa o Ruchu Drogowym z uwzględnieniem pojazdów wielkogabarytowych i uprzywilejowanych;

- w sferze praktycznej, umieć:

- Dokonać podziału typów podestów ruchomych;
- Posługiwać się dokumentacją techniczno-ruchową maszyny;
- Utrzymywać sprzęt w sprawności podczas działań ratowniczo-gaśniczych i ćwiczeń;
- Obsługiwać różne rodzaje i typy podestów ruchomych będących na wyposażeniu JRG KMPSP w ramach posiadanych kwalifikacji;
- Przeprowadzać kontrole poszczególnych podzespołów maszyny;

- w sferze motywacyjnej mieć ukształtowane postawy:

- Odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych uczestników ćwiczeń, działań ratowniczo-gaśniczych;
- Odpowiedzialność za życie ludzi;
- Odpowiedzialność za stan techniczny sprzętu powierzonego do obsługi;
- postępować zgodnie z zasadami bhp i ppoż.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie.

- 3.1. Kandydat na szkolenie kierowany jest przez właściwego kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Ponadto kandydat powinien posiadać:
- wykształcenie co najmniej średnie lub w uzasadnionych przypadkach zawodowe,
 - aktualne okresowe badania lekarskie,
 - skierowanie przez bezpośredniego przełożonego;
 - przynajmniej miesięczną praktykę przy obsłudze samochodowych podestów ruchomych;
 - trzyletnie doświadczenie w prowadzeniu pojazdów kat. C udokumentowane stosownym prawem jazdy;
- 3.2. Dopuszcza się udział w szkoleniu osób zatrudnionych w innych jednostkach ochrony przeciwpożarowej oraz podmiotach ratowniczych włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Warunkiem przyjęcia na szkolenie jest skierowanie przez właściwego kierownika tych jednostek oraz posiadanie:
- wykształcenia co najmniej średniego lub w uzasadnionych przypadkach zawodowe,
 - aktualnych badań lekarskich umożliwiających udział w zajęciach przewidzianych programem szkolenia,
 - przynajmniej miesięcznej praktyki przy obsłudze samochodowych podestów ruchomych;
 - trzyletniego doświadczenia w prowadzeniu pojazdów kat. C udokumentowanego stosownym prawem jazdy;
 - skierowanie na szkolenie od Zarządu Osp potwierdzone przez właściwy organ gminy,
 - ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

4. Organizacja procesu dydaktycznego.

4.1. Rozróżnia się następujące rodzaje szkoleń:

- szkolenie ogólne (teoria i praktyka),
- szkolenie uzupełniające (instruktażowe, doskonalące).

Szkolenie ogólne nie jest obowiązkowe. Zaleca się min. szkolenie uzupełniające. Osoba przewidziana do pracy w zakresie obsługi, eksploatacji podestów ruchomych samojezdnych może przystąpić do egzaminu według kryteriów określonych w przepisach Urzędu Dozoru Technicznego.

4.2. Szkolenie ogólne i uzupełniające można realizować w systemie dziennym w Jednostkach Ratowniczo-Gaśniczych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu w systemie skoszarowanym jak i nieskoszarowanym.

Dopuszcza się organizację szkolenia poprzez systemem samokształcenia kierowanego w macierzystych jednostkach.

4.3. podstawa organizacji szkolenia określonego w punkcie 4.1. jest plan nauczania.

4.4. Grupa zajęciowa uczestnicząca w szkoleniu w systemie dziennym powinna liczyć maksymalnie 24 osoby.

4.5. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna - trwająca 45 minut. Zajęcia teoretyczne powinny odbywać się w salach przystosowanych do prowadzenia zajęć teoretycznych (odpowiadających warunkom higieny szkolnej, odpowiednio wyposażonych w techniczne środki dydaktyczne) oraz w pomieszczeniach pozwalających na sprawną organizację ćwiczeń praktycznych (praca na sprzęcie).

Zajęcia praktyczne powinny odbywać się w z udziałem niezbędnego sprzętu, który zapewnia zlecający szkolenie albo macierzystych jednostkach. Szkolenie odbywa się pod nadzorem osób z odpowiednim przygotowaniem merytorycznym.

4.6. Na szkolenie należy zapewnić podstawowe urządzenia i środki dydaktyczne np.: rzutnik, telewizor, odtwarzacz video, foliogramy, filmy dydaktyczne, podesty ruchome samojezdne na których pracować będą strażacy po otrzymaniu uprawnień.

4.7. Na realizację programu przewidziano:

- rozpoczęcie i zakończenie szkolenia – 2 godz.
- zajęcia dydaktyczne - teoretyczne 20 godz.
- zajęcia dydaktyczne - praktyczne 24 godz.
- egzamin końcowy - wg potrzeb

4.8. Po zrealizowaniu treści programowych należy przeprowadzić końcowy egzamin teoretyczny i praktyczny przed Komisją powołaną przez Urząd Dozoru Technicznego oraz organizatora szkolenia, w trakcie którego uczestnik szkolenia musi zaprezentować wiedzę i umiejętności określonych zadań.

Celem egzaminu końcowego jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności słuchacza, zawartych w wymaganiach programowych w sferze teoretycznej, praktycznej i motywacyjnej.

Szczegóły dotyczące egzaminu końcowego w zakresie oceniania słuchaczy określi Rada Pedagogiczna Ośrodka Szkolenia w KW PSP w Toruniu powołana na okoliczność realizacji doskonalenia zawodowego.

Egzamin końcowy następuje w drodze postępowania kwalifikacyjnego na zasadach i w trybie określonym w Ustawie o dozorcze technicznym oraz przepisach szczegółowych.

4.9. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu końcowego jest uzyskanie zaliczenia z poszczególnych zagadnień szkoleniowych i oraz obecność na co najmniej 90 % godzin zajęć.

4.10. Wszyscy uczestnicy szkolenia, którzy uzyskają wynik pozytywny egzaminu końcowego (sprawdzającego kwalifikacje) otrzymują stosowne Zaświadczenie - uprawniające do obsługi podestów ruchomych klasy I P. Uprawnienia wydawane są bezterminowo i ważne są również poza PSP. Uprawnienia te upoważniają do obsługi podestów ruchomych bez ograniczenia wysokości podnoszenia jak również masy podestu.

4.11. Osoba, która nie uzyska wyniku pozytywnego z egzaminu ma prawo przystąpić do egzaminu poprawkowego.

4.12. Zaleca się cykliczne (np. co 24 m-ce) przeprowadzenie przedmiotowego doskonalenia zawodowego.

5. Zalecenia i wskazówki metodyczne.

5.1. Realizacja poszczególnych tematów nauczania powinna przebiegać zgodnie z wyznaczonymi zagadnieniami.

5.2. Zajęcia praktyczne na placach ćwiczeń, obiektach wspomagających należy prowadzić w grupach (4-8 osobowych), stosownie do realizowanej tematyki, uwzględniając wskazówki dla poszczególnych przedmiotów nauczania.

5.3. Zajęcia powinny być prowadzone przy zastosowaniu metod aktywizujących. Należy umiejętnie łączyć wiedzę teoretyczną z praktyką obsługi, eksploatacji podestów ruchomych samojezdnych. W szerokim zakresie należy korzystać z technicznych środków dydaktycznych, a także pobudzać aktywność i samodzielność poznawczą uczestników szkolenia.

5.4. Należy uwzględniać zasady, a także racjonalnie łączyć różne metody nauczania. Przy doborze metod nauczania należy uwzględniać treści i szczegółowe cele kształcenia.

5.5. Czynności dydaktyczne w zakresie przygotowania zajęć, ich realizacji i kontroli stopnia opanowania wiedzy przez uczestników szkolenia, powinny być podporządkowane osiągnięciu celów szczegółowych.

5.6. Przed zajęciami praktycznymi (ćwiczeniami) należy zapoznać uczestników szkolenia z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówić ich przebieg na podstawie ogólnego planu ćwiczeń.

5.7. Należy zwrócić uwagę na właściwą organizację zajęć praktycznych, w tym na zapewnienie niezbędnego sprzętu do realizacji założenia.

5.8. Instruktaż bieżący - ma na celu natychmiastowe usuwanie usterek zauważonych w trakcie ćwiczeń.

5.9. Instruktaż końcowy - ma charakter podsumowania zajęć. Może on być prowadzony metodą pogadanki podsumowującej ćwiczenie, podczas, której instruktor sprawdza stopień przyswojenia tematu ćwiczeń i omawia popełnione przez ćwiczących błędy, ewentualnie wskazuje prawidłowe wykonanie ćwiczenia.

5.10. Zajęcia praktyczne w zakresie obsługi, eksploatacji podestów ruchomych samojezdnych należy przeprowadzać w warunkach rzeczywistych lub zbliżonych do rzeczywistych.

5.11. Ćwiczenia każdorazowo należy zakończyć oczyszczeniem i konserwacją użytkowanego sprzętu, w celu kształtowania u słuchaczy nawyku dbałości o sprzęt i praktycznego zaznajomienia uczestników szkolenia z zasadami i sposobami konserwacji podestów ruchomych samojezdnych.

5.12. W toku realizacji zajęć należy systematycznie kontrolować stopień opanowania materiału, uwzględniając wskazówki zawarte w ramach poszczególnych tematów.

5.13. Program szkolenia z zakresu obsługi, eksploatacji podestów ruchomych samojezdnych obejmuje wiadomości i umiejętności, które uczestnicy szkolenia powinni systematycznie uaktualniać, pogłębiać i rozszerzać.

5.14. Zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy powinny być zintegrowane z tematyką szkolenia. W procesie nauczania należy określać istniejące i przewidywane zagrożenia oraz wskazywać sposoby bezpiecznego wykonywania zadań.

5.15. Ćwiczenia praktyczne z użyciem podestów ruchomych samojezdnych prowadzić zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.

- 5.16. W procesie kształtowania u kierowców operatorów umiejętności i nawyków powinny występować następujące etapy:
- uświadamianie operatorom nazwy i znaczenia danej umiejętności,
 - sformułowanie reguł postępowania na podstawie wcześniej opanowanych wiadomości,
 - wykonanie wzorowo danej czynności przez instruktora lub pod jego ścisłym nadzorem,
 - wykonywanie pierwszych czynności przez strażaków przy stałej kontroli ze strony instruktora,
 - systematyczne i samodzielne wykonywanie przez strażaków ćwiczeń rozłożonych w czasie.

6. Wymagania bhp podczas ćwiczeń.

6.1. Przed rozpoczęciem ćwiczenia prowadzący zajęcia sprawdzają stan techniczny podestów ruchomych samojezdnych.

6.2. Przed rozpoczęciem ćwiczeń, uczestnicy szkolenia oraz dowódca grupy ćwiczącej dokonują kontroli sprawności podestów ruchomych samojezdnych.

6.3. Przed rozpoczęciem ćwiczeń, prowadzący zajęcia ustala z ćwiczącym zasady sygnalizowania zagrożenia.

6.4. Podczas ćwiczeń, ćwiczący znajduje się pod stałym nadzorem prowadzących zajęcia.

6.5. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowego korzystania z urządzeń, bądź zaistnienia zagrożenia – prowadzący zajęcia natychmiast przerywają ćwiczenia.

6.6. Przed przystąpieniem do ćwiczeń grupa ćwiczących odbywa szkolenia wstępne.

7. Kadra dydaktyczna

Do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych są uprawnieni:

7.1. wykładowcy, instruktorzy, którzy posiadają stosowne uprawnienia. Dopuszcza się realizację ćwiczeń praktycznych pod nadzorem osób z dużym doświadczeniem zawodowym i stosownymi kwalifikacjami zakresie obsługi, eksploatacji podestów ruchomych samojezdnych.

7.2. Wskazane jest aby szkolenie realizowały osoby o odpowiednim przygotowaniu kierunkowym, pedagogicznym, instruktorskim lub innym ze względu na charakter szkolenia.

8. Plan szkolenia:

Lp.	Zagadnienie szczegółowe	T	P	R
1.	<i>Prawa i obowiązki operatora samojezdnych podestów ruchomych</i>	2	-	2
2.	<i>Wiadomości ogólne o podestach ruchomych.</i>	4	2	6
3.	<i>Charakterystyka techniczna różnych typów i rodzajów podestów ruchomych – dokumentacje techniczno-ruchowe DTR</i>	2	2	4
4.	<i>Hydraulika siłowa – podstawowe pojęcia.</i>	4	2	6
5.	<i>Urząd Dozoru Technicznego – obowiązujące ustawy i przepisy.</i>	2	-	2
6.	<i>Podstawowe pojęcia statyki podestów ruchomych.</i>	2	2	4
7.	<i>Zasady eksploatacji samochodowych podestów ruchomych.</i>	2	4	6
8.	<i>BHP podczas pracy podestami ruchomymi, praca podestem w czasie działań ratowniczo gaśniczych.</i>	2	2	4
9.	<i>Praktyczna nauka obsługi podestów ruchomych.</i>	-	10	10
10.	Razem	20	24	44
EGZAMIN kwalifikacyjny		Wg potrzeb		

9. Treści kształcenia:

9.1. Prawa i obowiązki operatora samojezdnych podestów ruchomych.

Zagadnienia:

1. Przygotowanie podestu do pracy;
2. Ramowy zakres czynności w czasie pracy podestu;
3. Podstawowe czynności po zakończeniu pracy;
4. Podstawowe zagrożenia eksploatacyjne;
5. Ogólne przepisy BHP podczas pracy sprzętu;
6. Eksploatacja dźwignic w pobliżu napowietrznych linii elektroenergetycznych;
7. Obowiązujące odległości poziome od linii energetycznych – tabela odległości.
8. Warunki gwarantujące uprzywilejowanie w ruchu.
9. Wymagania kodeksu w stosunku do kierowcy.
10. Obowiązki kierowcy samochodu pożarniczego.
11. Zasady jazdy w kolumnie.
12. Uprawnienia kierowcy.
13. Czynności kierowcy w czasie alarmu, jazdy do akcji, w czasie działań ratowniczych i po akcji.
14. Ustawienie samochodu pożarniczego na terenie akcji.

9.2. Wiadomości ogólne o podestach ruchomych.

Zagadnienia:

- Charakterystyka ogólna podestów ruchomych;
- Podesty ruchome przejezdne;

9.3. Charakterystyka techniczna różnych typów i rodzajów podestów samochodowych-dokumentacje techniczno ruchowe DTR.

Zagadnienia:

- Parametry techniczne podestów ruchomych przejezdnych;
- Dokumentacje techniczno ruchowe poszczególnych typów podestów samochodowych występujących w jednostce zlecającej szkolenie.

9.4. Hydraulika siłowa:

Zagadnienia:

- Napędy i sterowania hydrauliczne;
- Pompy i silniki hydrauliczne;
- Pompy zębate;
- Pompy tłokowe osiowe;
- Siłowniki hydrauliczne;
- Urządzenia sterujące i regulacyjne układów hydraulicznych;
- Przewody i łączniki;
- Zbiorniki hydrauliczne i filtry;
- Akumulatory hydrauliczne;

9.5. Obowiązujące ustawy i przepisy Urzędu Dozoru Technicznego.

Zagadnienia:

- Podstawowe ustawy i przepisy;
- Zakres dozoru technicznego;
- Badania techniczne;
- Uprawnienia do obsługi podestów ruchomych samochodowych;

9.6. Podstawowe pojęcia statyki podestów ruchomych.

Zagadnienia:

- Uwagi ogólne;
- Obciążenia działające na podest;
- Badania stateczności;
- Próby przeciążenia;

9.7 . Zasady eksploatacji samochodowych podestów ruchomych:

Zagadnienia:

- Nadzór eksploatacyjny;
- Obsługa i konserwacja;
- Zasady pracy podestem;
- Wykresy pola pracy;

9.8. BHP podczas pracy podestami ruchomymi, praca podestem w czasie działań ratowniczo gaśniczych, ćwiczeń.

Zagadnienia:

- Dojazd i wybór miejsca ustawienia pojazdu podczas ćwiczeń i działań ratowniczo-gaśniczych,
- Zasady pracy pojazdem w pobliżu instalacji energetycznych i innych,
- Ogólne przepisy BHP przy obsłudze podestów;
- Zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia prac na wysokości;
- Warunki odstąpienia od przestrzegania zasad bhp w stanie wyższej konieczności

9.9. Praktyczna nauka obsługi podestów ruchomych.

Zagadnienia:

- Ćwiczenia praktyczne z użyciem sprzętu celem nabycia umiejętności prawidłowej obsługi i eksploatacji

10. Literatura:

1. Ustawa o dozorcze technicznym z dnia 21.12.2000 r.(Dz. U. Nr 122, poz. 1321)
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18.07.2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych.(Dz. U. Nr 79, poz. 849, z dnia 31.07.2001 r.)
3. Dokumentacja techniczno ruchowa podnośników montażowych P 183,P 184, PM 18 P.
4. Dokumentacja techniczno ruchowa podestu ruchomego samojezdnego PMT 210D.
5. Instrukcja informacyjno dostawcza Podestu ruchomego PMT-40.01
6. Włodzimierz Skrzymowski – Podesty ruchome przejezdne. Budowa i eksploatacja.
7. Janusz Zatopiański – Hydraulika siłowa.

Opracowanie merytoryczne
St. kpt. mgr Gabriel Baniecki
Instr. Włodzimierz Manikowski